

הישן תחת המטה פרק שני סוכה בא.

עין משפט
נר מצוה

ג' מ"י פ"ז מהלכות
פרה הלכה ו' סנה עשין
לגל:

לעזי רש"י

פריו"י (פריב"ד).
מכיר, מורגל.

רבינו חננאל

יליף אהל אהל כתיב
הא אדם כי ימות באהל
וכתיב התם ויפטר את
האהל על המשכן, מה
להלן בירי אדם, הא
נמי בעינן אהל העשוי
בירי אדם, איני והתנן
במסכת פרה פ"ג חצירות
היו בירושלים נטיות על
גבי סלע, ותחתיהן חלול
מפני קבר התהום כו'.
פ"י שאם יש שם קבר
במקום שיש חלול זה אהל
ואין טומאה בוקעת ועולה
למעלה מן האהל, לפיכך
התינוקות (ה)מתגדלים
באותן חצירות, וכן כשהיו
מוליכין אלו התינוקות מן
החצירות ההן להר הבית
היו מרכיבין אותן על גבי
שוורים, וכל גבי השוורים
לדלות, והתינוקות יושבין
למעלה, שאם יש שם
קבר, הדלות נכשית אהל
הזן מפסיקין בין הטומאה
לחצירות, ותניא ר' יהודה
אומר לא היו מביאין
אדם (ב' טפח) [בטפח],
ולתות אלא שוורים, והא
שוורים שאינו עשוי בירי
אדם, ומשני ר' אלעזר כי
בעי ר' יהודה אהל בירי
אדם (ב' טפח) [בטפח],
ומודה ר' יהודה כמלאו
אגרוף שהוא יותר מטפח,
בכתיב באבן או באגרוף,
שאע"פ שאינו עשוי בירי
אהל הוא, מדקתני [ומודה]
ר' יהודה בשקיפין ובנקיקין
השלעים, והאי דקתני לא
היו מביאין דלתות אלא
שוורים, אביי אמר הכי
קתני, לא הוצרכו להביא
לדלות, דיי להם בשוורים.
רבא אמר חייש ר' יהודה,
הואיל ודעת התינוקות
גסה, שמא יוציא כו',
לפיכך אמר אין מביאין
לדלות אלא שוורים.

יליף אהל אהל ממשכן, וא"ת אי ממשכן יליף חפילו עשוי צדי
אדם נמי לא יציא את הטומאה אלא פשתן כדאשכחן פרק
זמה מדליקין (שבת דף כו: וס) דתנן כל היוצא מן העץ אינו מטמא
טומאת אהללים אלא פשתן ויליף בגמרא אהל אהל ממשכן וי"ל דכל

המאהילים דמטמאים יליפין בספרי
זפרשה פרה בקל וחומר ממזלוע
דמאי מניין שזר שזר המאהילים
כאהל המה אחרת מה מזלוע הקל
עשה זו כל המאהילים כאהל מה
החמור לא כל שכן דלגזי מזלוע
כתיב מושבו ודרשינן בתורת כהנים
מושבו טמא מכאן אמרו הטמא יושב
תחת האילן וטהור עוזב טמא וא"ת
אם כן כי לא עשיו נמי צדי אדם יליף
בקל וחומר ממזלוע וכי תימא אם
כן ג"ש מאי אהניא הא אינטיכא
ליה לדרשה דפרק זמה מדליקין דכל
היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת
אהלים ויש לומר דמושבו לא משמע לא
ריצו ולא מיעוט לענין שאינו עשוי
צדי אדם ולרבי יהודה דמטמא
רחמנא גבי מני יליפין מזלוע הקל
בקל וחומר ממת דלא מטמא ולרבנן
לא מחלק לא הכא ולא הכא ואף
על גז דסתם סיפרא רבי יהודה
אמאי ספיר הוה דלין כרבי יהודה
דאמר בשמעתין מודה היה רבי
יהודה כמלא אגרוף וא"ת וכיון דשאר
המאהילים יליפין ממת ק"ו ממזלוע
אם כן ימא דיו אלא מטמא עזרים
כמו קוצרי המה שהיו עזרים
באכסדרה ויש שם כלים דמזלוע עוזב
אינו מטמא כאהל דמאי בתורת
כהנים וכדמנן במסכת נגעים פ' י"ג
(מ"ו) ומימיה לה פ"ק דקדושין (ג):

יש לומר דק"ו זה אינו אלא גלויי מילתא צעלמא הוה דלא יליפין
ממשכן למעוטי שאר המאהילים:

ומביאין נשים עוברות ויולדות. אע"פ שהיו התינוקות טומאים
בגדה ויולדות לא היו חוששין אלא לשומרן מטומאת
מת דבעיא הוה ומטומאה היוצא מגופו כגון צעל קרי דמניא
במסכתא^א שהיו מגדלין אותן עד שיהיו צני שבע שנים או שמנה
ולא יותר שלא יראו קרי וקצת תימיה מה מועיל מילוי זה שהיו
ממלאין בתינוקות סוף סוף בעינן איש בשעת קידוש שנותנין האפר
במים אלא בשעת הוה לרבי יהודה או לרבנן דמכוסה פרק טרף
בבב"ב (י"א דף ג'ג) ויש לומר דמה שהיה יכול לתקן ממקנין משום
מעלה דכולה מילתא מעלה צעלמא כדאיתא בדרש^א (י"א דף ג'ג):

ועל גביהן דלתות. מאן דאמר בגיטין (דף כ: ו) וצמיר פרק כהן
גדול (דף נה) וצ"פ בכל מערבין (עירובין דף ל: ו) וזפרק בתרא
דחגיגה (דף נה) דהא זרוע לא שמה אהל לחון צפני הטומאה
מאי למימר דקצר לה כרבי יהודה דאמר בשמעתין לא היו מביאין
דלתות אלא שוורים שכריסותיהן רחבות ואע"פ שגם הם אהל זרוע
מ"מ צדיהו גלי רחמנא דחשידי אהל כדדרשינן מדכתיב (ויצו י)
וצעמנות וגידים מסוככי ומיהו לר' אליעזר דלקמן ודאי קשה
דמפרש טעמא דשוורים משום דמגינים על הרועה שלהם וקושא
דמטה משני משום דהוה אהל ערפי ולהאי טעמא קשה היכי
קתני **והתינוקות יושבין.** בתוספתא דפרה (פ"ג קתני
דהכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה כלומר הכל שוין צין ר' עקיבא צין ר' יוסי הגלילי שנחלקו לענין הוה דתמן במסכת פרה
פ"ג [ומיד] צריכין היו התינוקות להוות דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא היו צריכין להוות: **ירדן לתוך המים ומצאום.** קסבר
האי תנא מילוי ידים בעינן ולא שישלשל בחבל כך פירש בקונטרס ותימיה גדולה פירש דכחלהו סתמי מוכחי במסכת פרה (פ"ג משנה
ו) שהיו מוליכין חבל כדי למלאות ואפילו נתמלא הכלי מאליו משמע דכשר צמוליה דתמן בצמ' פרה פ"ה (מ"ו) השוקט ששקע אין ממלאין
בה היותה כלי וצברה בסוד ממלאין עוד תניא בתוספתא דפרה אמר לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל כחוקט של אצן זה תלויין
בקרני שוורים כיון ששמו שוורים לשמות נתמלאו הכוסות אמר להם אל תתנו מקום ללדוקים לרדות^א (אחריו) וגרפה לפרש דבהכי
פליגי רבי יוסי ורבנן דרבנן סברי משום ההוא פורתא לא חיישינן לקצר התהום ורבי יוסי חייש: **תניא נמי הכי.** משמע לכאורה שהיא
צרייחא והיא משנה שלמה במסכת אהליות (פ"ג מ"ו) סיפא דההיא דלעיל דהכי תנן התם רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי צדי
אדם אינו אהל ומודה בשקיפין וסלעים: **וירדן דלת דיש לה במה אגרופין.** תימיה היכי סלקא דעמא דמקשה שלא יועילו דלתות
והלא צדי אדם הוה דמדעת הונוח לשם אהל ועוד מאיה טעם יש לשוורים להועיל יותר מן הדלתות ובקונטרס פירש קא סלקא
דעמיה משום דאין דרך אהל צכך וכל שכן שוורים ולפי זה תיקשי ליה הוה גופא וי"ל דקא סלקא דעמיה דבעלי חיים חשידי להאיל
טפי מדלתות ליחשז אהל אף על פי שאין דרך אהל צכך ולא שייך טעם זה אלא דצד התלוי בצכרא ולא למאי דילפינן ממשכן:
שדעתו שז תינוק גסה ע"יו. קסבר ר' רבי יהודה אהל זרוע שמה אהל דמשמע הא לא מפני שדעתו גסה היו מביאין דלתות:
וצעמנות

אהל אהל ריבה. אהליו טובא כתיבי זפרשת פרה לרבות אף
העשוי מאליו: **מפני קבר הסהוס.** כל שם קבר התהום וטומאת
התהום שזש"ס לשון ספק הוה כההוס שאינו גלוי. מפני קבר התהום
שכל העיר היו מסופקין שמה יש שם קבר ואין לו למת חלל טפח
וטומאה שהיא לרובה צוקעת ועולה

לקרע לכן היו צונין אותה ע"ג כיפין
שאפי' שם קבר מתחת הרי חלל
מפסיק: **ומביאין נשים עזברים כו'.**
משום ההיא דתנן (פרה פ"ג מ"ו)
מטמאין היו את הכהן השורף את
הפרה ומטבילין אותו מיד להוציא
מלגן של דקוקין שהיו אומרים במעורבי
השמש היתה נעשית וכיון דטבול ויס
כשר זפרה עשו שם קבר מתחת הרבה
כדי שלא יחלזו בה תקנו כל מעשה
פרה צכלי גללים וכלי אצנים וכלי
אדמה שאין מקבלין טומאה והכהן
השורפה הוקיקוהו לפרישת שבעת
ימים ואין אחיו כהנים נוגעין זו
כדלמרינן צפ' קמא דיומא (דף ג').
ואמר מר מוין עליו כל שבעה ותקנו
שהיו תינוקות הללו ממלאין לו מים
לקדש בהן מי חטאת ומשום מעלה
תקנו שהיו טהורים מכל טומאה
וצמספתא^א שנינו עד שיהיו צני
שבעה וצני שמנה שנים מגדלין
אותן ולא יותר שלא ראו קרי:
ומביאין שוורים. כשהיו רוצים לילך
ולמלאות מים חיים מן השילוח:
וכוסות של אבן צדיהם.
שכל מעשיה היו צכלי אצנים
כדפרישית: **ירדו לתוך המים ומלאום.**
קסבר האי תנא מילוי בעינן ולא
שישלשל בחבל: **מפני קבר הסהוס.**
שמה יש כאן טומאה: **אלא שוורים.**

שכריסם רחבות ותינוקות יושבין עליהם וכריסן מפסיק שאין
התינוקות מביאין על הארץ ולקמן מפרש טעמא אמאי לא היו
מביאין דלתות. אלאה אשמעינן רבי יהודה דשדרתן של שוורים שהיא
כעין גג וחלל של בהמה הוה האהל המפסיק ואע"ג דאין עשוי
צדי אדם: **כמלא אגרוף.** אהל שרחב כמלא אגרוף שהוא יותר
מטפח מודה רבי יהודה שאע"פ שאינו עשוי צדי אדם חשבו להיות
אהל דצמלא אגרוף מנינו חשבו למאור שאינו עשוי צדי אדם דתמן
באהלות (פ"ג מ"א וכלם פ"ג מ"ב) וצמס' בצורות מיימין לה
זפרק על אלו מומין (דף ל: ו) מאור שלא נעשה צדי אדם שיעורו
להוציא את הטומאה לארץ כמלא אגרוף והוה אגרופו של צן באצטין
וישנו גדול כראש כל אדם ובי אר"י דאין אהל היכא דאין עשוי צדי
אדם צטפח קאמר: **בשקיפין.** סלעים הנופלים ומתפרקין צרות ויש
חור גדול צמקוס עקירתן: **נקיקי.** ציקועין: **והרי דלת דיש בה**
מה אגרופים. מן הקרקע עד הדלת וקא ח"ר יהודה לא היו מביאים
דלתות קא סלקא דעמיה משום דאין דרך אהל צכך וכל שכן שוורים: **כל**
עיקר. (א) לא משום דאין אהל אלא שלא תהא דעתו של תינוק גסה עליו
פריו"י זלע"ו שמתוך שאינו ירא ליפול והרי הוה צטוח כאילו הוה
צעליה רחבה ויוצא ראשו חוץ לדלת ומאחיל לפיכך מביאין שוורים בלי
דלתות ומתוך שהוא ירא ליפול אינו מוציא ראשו להלן מן רחב השור:

עבדינן למ"ד אהל זרוע לא שמה אהל דאפי' שידה תיבה ומגדל לא חיישי:
דהכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה כלומר הכל שוין צין ר' עקיבא צין ר' יוסי הגלילי שנחלקו לענין הוה דתמן במסכת פרה
פ"ג [ומיד] צריכין היו התינוקות להוות דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא היו צריכין להוות: **ירדן לתוך המים ומצאום.** קסבר
האי תנא מילוי ידים בעינן ולא שישלשל בחבל כך פירש בקונטרס ותימיה גדולה פירש דכחלהו סתמי מוכחי במסכת פרה (פ"ג משנה
ו) שהיו מוליכין חבל כדי למלאות ואפילו נתמלא הכלי מאליו משמע דכשר צמוליה דתמן בצמ' פרה פ"ה (מ"ו) השוקט ששקע אין ממלאין
בה היותה כלי וצברה בסוד ממלאין עוד תניא בתוספתא דפרה אמר לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל כחוקט של אצן זה תלויין
בקרני שוורים כיון ששמו שוורים לשמות נתמלאו הכוסות אמר להם אל תתנו מקום ללדוקים לרדות^א (אחריו) וגרפה לפרש דבהכי
פליגי רבי יוסי ורבנן דרבנן סברי משום ההוא פורתא לא חיישינן לקצר התהום ורבי יוסי חייש: **תניא נמי הכי.** משמע לכאורה שהיא
צרייחא והיא משנה שלמה במסכת אהליות (פ"ג מ"ו) סיפא דההיא דלעיל דהכי תנן התם רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי צדי
אדם אינו אהל ומודה בשקיפין וסלעים: **וירדן דלת דיש לה במה אגרופין.** תימיה היכי סלקא דעמא דמקשה שלא יועילו דלתות
והלא צדי אדם הוה דמדעת הונוח לשם אהל ועוד מאיה טעם יש לשוורים להועיל יותר מן הדלתות ובקונטרס פירש קא סלקא
דעמיה משום דאין דרך אהל צכך וכל שכן שוורים ולפי זה תיקשי ליה הוה גופא וי"ל דקא סלקא דעמיה דבעלי חיים חשידי להאיל
טפי מדלתות ליחשז אהל אף על פי שאין דרך אהל צכך ולא שייך טעם זה אלא דצד התלוי בצכרא ולא למאי דילפינן ממשכן:
שדעתו שז תינוק גסה ע"יו. קסבר ר' רבי יהודה אהל זרוע שמה אהל דמשמע הא לא מפני שדעתו גסה היו מביאין דלתות:
וצעמנות

(א) [שבת כו: ו] (ב) [שבת כו: ו] (ג) [שבת כו: ו]
[קרי]. פרה פ"ג מ"י, מ"א
[א] [פ"י מוס' עירובין
עט. ד"ה הרי]. (ד) [מוס'
פרה פ"ג ה"ב]. (ה) [פרה
פ"ג ה"ב]. (ו) [גם ה"ה]
פ"ג]. (ז) [ז"ל פרק בתרא
דכזס דף ק"ג]. (ח) [ז"ל
אחרים]. (ט) [גם ה"ה]
הניח דבר זה בתימיה ועי'
יטוב ע"ו צמיתס ספ"ג
דאהלות צמס' מהר"ם,
(י) [עירובין ל: ו].

תורה אור השלם

1. זאת התורה אדם כי
ימות באהל כל הבא אל
האהל וכל אשר באהל
יטמא שבעת ימים:
במדבר יט יד
2. ויפרש את האהל על
העשין וישם את מבטת
האהל עליו למקדש
כאשר צוה יי את משה:
שמות יט יט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל עיקר
ולא:

מוסף רש"י

ותחתיהם חלל. שאם יש
קבר מפסיק החלל וצני אין
קבר טומא בוקעת ממנו מן
החלל אלא טומאה לרובה
צוקעת ועולה עד לקרע
(בב"ב פ"ג). ומגדלות
בניהם שם לפרה.
דמשום דמטמאין את הכהן
השורף את הפרה מפני
הדוקים, עשו בה שאר
מעלות הרבה, שאין אחיו
כהנים נוגעין בו כל
שבעת ימי פרישותו והו
אלו תינוקות נוגעין בו
(וי"ג): ממלאין מי חטאת)
ומזין עליו (שם). ועל
גביהן דלתות. להפסיק
בין התינוקות לקרע, שלא
יחלזו על קבר התהום
בנכנס למלאות מים חיים
לקרוע מן השילוח (שם).
וכוסות של אבן. שכל
מעשה פרה צכלי גללים
צכלי אצנים שאין מקבלין
טומאה, כדלמא טעמא
בשמעתין קמייחא דסדר
ימא (שם ועי' יומא כ: ב).